

РЕШЕНИЕ

№ 7030

гр. София, 17.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 43
състав**, в публично заседание на 30.10.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Весела Цанкова

при участието на секретаря Десислава В Симеонова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **3735** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 от ЗИНЗС, чл. 203 от АПК и чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Образувано е по искова молба на К. Г. В., гражданин на Р. Федерация, с настоящ адрес Затвора [населено място], с която е предявен иск с правно основание чл. 284 от ЗИНЗС във вр. с чл. 3 от ЗИНЗС срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на обезщетение в размер на 8 000 000 лева за причинени неимуществени вреди за периода от 30. 06. 2015 г. до 21. 03. 2023 г. от неоказване на своевременна стоматологична помощ. В исковата молба се твърди, че протезирането на ищеца, което е започнало на 01. 06. 2015 г. в болница „Т.“ е спряно на 30 .06. 2015 г. от наблюдаващия прокурор. В период от 7 години, 8 месеца и 21 ден К. Г. В. не е имал възможност за протезиране на зъбите. През целия този период е търпял болки и страдания от нелекуваните зъби.

Ответникът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, в писмен отговор на исковата молба изразява становище за допустимост и неоснователност на предявения иск. Прави възражение за изтекла погасителна давност за периода преди 21. 03. 2018 г. По съществуто на спора излага доводи, че не се установява липса на достатъчно медицинско стоматологично обслужване. Ищецът е лекуван в стоматологичния кабинет, както в сектор Арести при О. С., така и в Затвора [населено място], също така е извеждан по реда на чл. 135 от ЗИНЗС във външни болнични заведения. Видно от медицинска справка, изготвена от д – р И. Х., при всички посещения на К. в зъболекарския кабинет на ареста е осигурявано адекватно и своевременно

стоматологично лечение. От медицинската справка на д – р В. К. става ясно, че К. Г. В. не е лишен от стоматологични услуги и когато е посещавал кабинета е бил лекуван. Правени са рентгенови изследвания, както и консултации с различни външни специалисти по личен избор на пациента. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Прокурор Ю. от СГП дава заключение, че искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде оставен без уважение.

Съдът, като взе предвид изложените от ищеца в исковата молба фактически обстоятелства, на които се основава искът и формулираният петитум, квалифицира правно иска по чл. 248 от ЗИНЗС. Като взе предвид събраните по делото доказателства, които обсъди по реда на чл. 12 от ГПК, вр.чл. 144 от АПК, съдът приема за установено от фактическа страна следното:

По данни от административната преписка се установява, че К. Г. В. за времето на престоя в ареста на [улица] от 08.05. 2015 г. до 25. 07. 2016 г. е посетил три пъти стоматологичния кабинет – на 18. 05. 2015 г., на 25. 02. 2016г. и на 30. 05. 2016 г. На 18. 05. 2015 г. посещението е по повод разлепена фасета на долен десен първи резец, която при прегледа е залепена с фотополимер. През месец юни ищецът е осъществил пет посещения при избор от него стоматолог д – р Й. в болница „Т.“, съответно на 02.06. 2015 г., 08. 06. 2015 г., 10. 06. 2015 г., 12. 06. 2015 г. и 30. 06. 2015 г. На 02.10. 2015 г. е изведен до ЛЧХ на Стоматологичния Факултет за изготвяне на панорамна зъбна снимка. На 25. 02. 2016 г. е изготвено медицинско становище по прокурорско запитване. На 30 .05. 2016 г. е извършен преглед с цел установяване на оралния статус. На 25. 07. 2016 г. ищецът е подписал декларация, че за времето на престоя му в следствия арест няма претенции по отношение на медицинското обслужване.

На 25. 07. 2016 г. К. Г. В. е преместен от ареста на [улица] Затвора в [населено място], където се намира и до момента. От денталния лекар на МЦ – Затвор [населено място] е изготвена Медицинска справка №9177/21. 06. 2023 г. Видно от нея, ищецът е конвоиран до Стоматологичен факултет по дентална медицина на 16. 01. 2018 г., но е отказал преглед. На 11.07.2018 г. е прегледан от външен стоматолог – д – р Р. К. към НЗОК, отразено с амбулаторен лист № 000146. На 12. 10. 2018 г. е прегледан в дентална клиника ЕО Д. по личен избор. На 21. 03. 2019 г. и на 03. 04. 2019 г. е доведен с охрана в стоматологичния кабинет на МЦ – Затвора С., но е отказал преглед и лечение. На 28. 08. 2020 г. е изпълнена молба № 7548/25. 08. 2020 г. на подсъдимия К. относно предписана рецепта от външен консултант, избран лично. На 03. 11. 2020 г. е консултиран във външно лечебно заведение по личен избор на подсъдимия, издадена му е етапна епикриза и амбулаторен лист №78/03.11. 2020 г. На 05. 11. 2020 г. е консултиран в клиника по Лицево – челюстна хирургия – УМБАЛ „Света А.“, което е отразено в личния му амбулаторен картон. На 18. 12. 2020 г. е подал заявление № 1383/23. 12. 2020г. за отказ от медицински прегледи и манипулации в М.. На 23. 02. 2021 г. е поканен за преглед в стоматологичен кабинет на МЦ – Затвор [населено място], но е отказал прегледа. На 26. 02. 2021 г. също е отказал преглед и манипулации. През септември 2021 г. е проведено лечение в стоматологичния кабинет на МЦ – Затвор [населено място] със съгласието на пациента на дати 02. 09. 2021 г., 08. 09. 2021г., 13. 09. 2021 г., 16. 09. 2021 г., 27. 09. 2021 г. На 30. 03. 2023 г. е отказал назначени от съда прегледи във ВМА. На 12. 04. 2023 г. е отказал преглед в кабинета на МЦ – Затвора [населено място]. Отказал е прегледи и във ВМА н 02. 05. 2023 г. и на 09. 05. 2023 г. В хода на съдебното производство е представен План за лечение на

К. Г. В., изготвен от д - р Т. Т. от клиника Д. А. за периода от 16. 10. 2023 г. до 27. 11. 2023 г.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Искът е допустим като предявен от процесуално легитимирано лице, срещу надлежен ответник по чл. 205 АПК във вр. чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС - Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" - юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите.

По същество е неоснователен.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3, регламентиращ изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3) вредата да е в пряка причинна връзка с незаконосъобразния акт. Неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС. Нормата на чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС предвижда забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение.

Съгласно чл. 3, ал. 2 от закона, за такова се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени. В чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечавачи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл. 2, т. 3 от ЗИНЗС). "Нечовешкото" или "унижаващо" отношение предполага страдание или

унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Ищецът обосновава исковата си претенция с твърдения за допуснато нарушение на чл. 3 ЕКПЧ и чл. 3 ЗИНЗС, изразяващо се в неосказване на необходимото стоматологично лечение в периода от 30. 06. 2015 г. до 21.03.2023г. Твърдението за неполагане на адекватни стоматологични грижи в исковия период, съдът счита за неоснователно и недоказано. Съгласно разпоредбата на чл.128 от ЗИНЗС, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода. Условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода са определени в Наредба № 2/2010 г. за условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода, издадена от министъра на здравеопазването и министъра на правосъдието на основание чл. 128, ал. 3 от ЗИНЗС. Налице е разлика между длъжимата административна дейност по материално-битово осигуряване, оборудване с медицинска техника, снабдяването с лекарства и др. и медицинската такава - профилактична, диагностична и лечебна, като качеството на последната следва да се основава на медицински стандарти и добра медицинска практика. Това следва от разпоредбите на чл. 3 и 4 от Правилника за устройството и дейността на лечебните заведения към Министерството на правосъдието, приет с ПМС № 159 от 17.07.2003 г., както и тези на чл. 3, 4 и 5 от Наредба № 2/2010 г. Според чл. 133 от ЗИНЗС към затворите, затворническите общежития и поправителните домове се създават медицински центрове, а съгласно чл. 134 от същия закон в тях се осъществяват: 1. спешна медицинска и дентална помощ; 2. първична медицинска помощ; 3. специализирана извънболнична медицинска помощ; 4. дентално обслужване; 5. профилактична, рехабилитационна и хигиенно-противоепидемична дейност за поддържане и укрепване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода; 6. медицинско освидетелстване на здравословното състояние на лишените от свобода.

Задължението на ГД "ИН" във връзка с правомощията му по медицински въпроси е свързано със създаването на условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода съобразно чл. 128, ал. 1 от ЗИНЗС, което по същество е административна дейност по смисъла на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Следователно, длъжима административна дейност съставлява изпълнението на задължението по чл. 128, ал. 1 от ЗИНЗС за създаване на условия за опазване на физическото и психическото здраве и за медицинското обслужване на лишените от свобода лица съобразно Наредба № 2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода.

Така цитираната законова уредба налага да се приеме, че за да е налице незаконосъобразно действие или бездействие, свързано с осигуряването на достъпна медицинска помощ, трябва да се докаже или отказ от страна на ответника да бъде осигурен достъп до медицинска помощ на съответния лишен от свобода, или отказ да бъде предоставена медицинска помощ (чрез медицинските центрове и

специализираните болници за активно лечение, разкрити към местата за лишаване от свобода), или предоставената такава (отново в медицинските центрове и специализирани болници за активно лечение, разкрити към местата за лишаване от свобода) да е осъществена в нарушение на принципите за своевременност, достатъчност и качество на медицинската помощ.

Съдът намира, че в настоящото производство не се доказва подобни хипотези. Представените по делото медицински справки от медицинската служба при следствения арест и при Затвора [населено място], доказват, че спрямо ищеца е извършена стоматологична дейност по преценка на необходимостта от оказването на стоматологична помощ и провеждането на лечение, т. е. своевременно са му предоставени адекватни стоматологични грижи и няма никакви доказателства да му е отказано предписано лечение, съответно да не са изпълнени медицински предписания. Ищецът многократно е консултиран и лекуван, когато е пожелал от стоматолозите в медицинските центрове към следствения арест и затвора. Многократно е извеждан за консултации, лечение, изготвяне на снимки в МУ – Стоматологичен факултет, ВМА, частни дентални клиники по негов избор.

Предвид гореописаното съдът приема, че не се доказва незаконосъобразно действие и/или бездействие на длъжностни лица от администрацията на ответника, което да е причинило претендираната неимуществена вреда. Понеже не се доказва първият елемент от фактическия състав на отговорността, съответно не се презумира настъпването на неимуществени вреди, съгласно чл.284, ал. 5 от ЗИНЗС. Съдът намира, че твърдените от ищеца действия/бездействия довели до неимуществени вреди, както и причинно - следствена връзка не са доказани.

По отношение на възражението на процесуалния представител на ответника за погасяване на част от исковата претенция по давност. Доколкото предмет на иска е обезщетение от твърдяно незаконосъобразно бездействие на административен орган, приложима е общата петгодишна давност по чл. 110 от Закона за задълженията и договорите, като началният момент от който започва да тече давността за предявяване на иска е от момента на преустановяването на незаконните действия или бездействия. В този смисъл е т.4 на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004г. на ВКС, т.4, съгласно която при незаконни действия или бездействия на административните органи, началният момент на забавата, както и началния момент на погасителната давност за предявяване на иска за обезщетение е от момента на преустановяването им. В случая обаче, тъй като не се установи такова бездействие, въпросът за изтичане на давностен срок от преустановяването му за иск за вреди е безпредметен.

В съвкупността си изложените фактически и правни доводи обуславят краен извод за недоказаност и неоснователност на предявения иск, поради което същият следва да се отхвърли.

Независимо от изхода на спора, не следва да се присъжда юрисконсултско възнаграждение на ответника. В производството по ЗИНЗС не е предвидено изрично заплащане на юрисконсултско възнаграждение, за разлика от това по ЗОДОВ и същите се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 от ГПК, във връзка с чл. 144 и чл. 143 от АПК, поради което ищецът не дължи на ответника заплащане на юрисконсултско възнаграждение.

Мотивиран от гореизложените съображения и на основание чл. 203 от АПК, вр. чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявеният на основание чл. 284 ЗИНЗС във вр. с чл. 3 от ЗИНЗС иск от К. Г. В., гражданин на Р. Федерация, с настоящ адрес Затвора [населено място], срещу Главна Дирекция "Изпълнение на наказанията", [населено място], за присъждане на сумата от 8 000 000 (осем милиона) лева, обезщетение за претърпени неимуществени вреди в периода от 30. 06. 2015 г. до 21. 03. 2023 г. от неоказване на своевременна стоматологична помощ.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните пред тричленен състав на Административен съд София - град.

СЪДИЯ: